

משוחררים הרי אלו מוציאין את מינן ואת שאינן מינן.⁽²⁵⁾ טומטום ואנדרוגינוס אנדרוגינוס מוציא את מינו ולא שאינו מינו. טומטום אינו מוציא לא את [264^b] מינו ולא שאינו מינו. מי שחציו עבד וחציו בן חורין אף עצמו⁽²⁶⁾ אינו מוציא. ⁽²⁷⁾ תרועה כשלש⁽²⁸⁾ > שלש של שלש שיעור תקיעה כשלש⁽²⁹⁾ תרועות שיעור התקין⁽³¹⁾ ר' אבהו בקסרין תקיעה ושלשה שברים בשניה כשתים אין בידו אלא אחת.⁽³⁰⁾ ושלשה שברים ותקיעה. שלישית תקיעה ותרועה ותקיעה. שנייה⁽³²⁾ תקיעה קשק שלשה פעמים. קשק שלשה פעמים. קרק שלשה פעמים⁽³³⁾ קשק. קרק. לערבב את השטן דאמ' ר' יצחק למה תוקעין בראש השנה. למה תוקעין רחמנא אמר תקעו. אלא למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין כדי לערבב את השטן⁽³⁵⁾. וכשהוא שומען⁽³⁶⁾ שומען על הסדר ועל סדר הברכות. והני מילי⁽³⁷⁾ בחבר עיר אבל ביחיד⁽³⁸⁾ שומען על הסדר ושלל על סדר ברכות. ובעינן כיוון דעת שומע

⁽²⁵⁾ בה"פ 19: הרי אילו מוציאין (ותו לא). בה"ג ד"ו שם: הרי אילו יוצאין ומוציאין ה"ג ד"ב 148: ועבדים משוחררים ומוציאין זה את זה, אבל שם 147 כפולה הרישא (ומלשון התוספתא) ושם: הרי אלו מוציאין: בתוס' שם: כולן חייבין ומוציאין את הרבים ידי חובתן. בבבלי (גם בבבלי) ליתא כלל ושם: וטומטום.
⁽²⁶⁾ בברייתא שבבבלי: אינו מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו (וכן בתוס' דפו' וכו' וכו' ל"ג).
אבל להלן שם: אמר ר"ה ולעצמו מוציא וכו'. אלא אר"ג אף לעצמו אינו מוציא תניא נמי הכי מי שחציו עבד וכו' אף לעצמו (עצמו) אינו מוציא: לע"פ מסקנא זו שינתה השאלתא בברייתא הראשונה ושנתה: אף עצמו וכו', וכו' בה"פ וה"ג.
⁽²⁷⁾ ר"ה ל"ג ב'.

⁽²⁸⁾ של ראש השנה, אין במשנה, אבל כיוצא בו הוסיפו ה"פ וה"ג במשנה של ל"ב א' וניסחו: סדר ברכות של ראש השנה.

⁽²⁹⁾ בה"פ וה"ג ד"ב 147 (הלכות מה"פ, עי' בפתיחה), ושם 148: שלש. ⁽³⁰⁾ השלמתי ע"פ ה"פ וה"ג.

⁽³¹⁾ ר"ה ל"ד סע"א: התקין גם בה"פ וה"ג ד"ב, כי"י וראשונים (עי' ד"ס).

⁽³²⁾ כך אף בה"פ 19, ה"ג ד"ב 147, 148—149 וה"ג ד"ו שם, וסרע"ג ד"ו מ"ה ע"ב: כי נוסח שלחם בגמרא: מתקין לה רבינא ודילמא גנוחי וכו' מתקין לה רב עזריא ודילמא ילולי וכו', ככד שבכ"י וראשונים. עי' ד"ס. בשאיל' ס' קע"א בלשון אחר ובאריכות.

⁽³³⁾ עי' שאיל' שם (ועי' ד"ס). בה"ג ד"ו ל"ז סע"ג, ד"ב 149 נוסף עוד: ולא ידעין תרועה מאי ניהי וכו'.

⁽³⁴⁾ דהלכות גדולות ומר יהודאי (כלומר: והלכות [פסוקות] של מר יהודאי) מתחיל לא ידעין מאי ניהו (אבל הוא לשון רב יעקב אלוף השואל מרה"ג בשנת ש"ט, שנעתקה שם לשונו [וזהו נוסח שאלתו], ולא לשון רב יהודאי, ואין הדברים לקוחים מתשובת רב יהודאי.

⁽³⁵⁾ השלמתי ע"פ ה"פ 19, ה"ג ד"ו ל"ז ע"ד, ד"ב 149, וכפול 147, סרע"ג שם, ור' יוחנן מאוכריא פירשו בפ' השאלות (עי' בפתיחה [135]). "למה" בסרע"ג ובפ"י ר' יוחנן: בה"פ וה"ג ולהלן בדרשה מפני מה.

⁽³⁶⁾ ר"ה ל"ד ב': תנ"ה כשהוא שומען וכו', ובה"פ 19, וה"ג ד"ו ל"ז סע"ד ד"ב סוף 149—150 הובא כל הענין מן הפיסקא "מי שביקר" ואילך, וכן סרע"ג ד"ו מ"ו ע"ב ועי' גם כ"י וולצברגר (מרכס 28 ופרומקין קנ"ד ע"א). ובוודאי שנתקצר בשאלתא ע"י הסופר: שכן אף הבעיא והת"ש של השאלתא הוא מסוף ברייתא זו, ודרכו של "ברם" להתקצר בדבר שעיקרו נתפרש תחילה בראיות ובלשון המקורות.

⁽³⁷⁾ בגמרא ובה"פ וה"ג: כמה דברים אמורים, ולשון הברייתא הוא.

⁽³⁸⁾ ביחיד, גם בה"פ וה"ג, כי"י וראשונים, עי' ד"ס.

ומשמיע דאמ' ליה ר' זירא⁽³⁹⁾ לשמיעה איכוון ותקע לי. ותנן⁽⁴⁰⁾ היה עובר אחורי בית הכנסת⁽⁴¹⁾ ושמע קול שופר או קול מגילה אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא⁽⁴²⁾. > אמר רבי יוחנן⁽⁴³⁾ שמע תשע תקיעות בתשע שעות ביום יצא מתשעה בני אדם כאחת לא יצא⁽⁴⁴⁾ תקיעה מזה ותרועה מזה יצא ואפילו בסירוגין ואפילו בזה אחר זה⁽⁴⁵⁾ ואפילו כל היום כולו. והני מילי דשמע להי⁽⁴⁶⁾ ממאן דבר חיובא הוא אבל ודאי שמע להי⁽⁴⁶⁾ מאשה או מחרש או משוטה או מקטן דלאו בני חיובא ניהו לא נפיק⁽⁴⁷⁾ דתנן⁽⁴⁸⁾ זה הכלל כל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן. ונשים⁽⁴⁹⁾ פטורות מתקיעת שופר דהוה ליה מצות עשה שהזמן גרמא וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות⁽⁵⁰⁾.

⁽⁵¹⁾ שופר שנסדק⁽⁵²⁾ ודבקו פסול⁽⁵³⁾. נסדק⁽⁵⁴⁾ לארכו פסול. לרחבו אם נשתייר שיעור תקיעה כשר ואם לאו פסול. וכמה שיעור תקיעה רשב"ג אומ' ⁽⁵⁵⁾ כדי שיאחזנו בידו ויראה לכאן ולכאן. היה קולו דק⁽⁵⁶⁾ או עבה או צרור כשר שכל הקולות כשרין בשופר. תנו רבנן⁽⁵⁷⁾ ארוך וקצרו כשר. גררו⁽⁵⁸⁾ והעמידו על גלדו כשר. > צפהו זהב במקום הנחת פיו פסול שלא במקום הנחת פיו כשר. > צפהו זהב מבפנים פסול מבחוץ אם נשתנה קולו מכמות שהיה פסול ואם לאו כשר. [265^a] ניקב וסתמו אם מעכב את התקיעה פסול ואם לאו כשר. נתן שופר בתוך שופר ותקע בו אם קול פנימי שמע

⁽³⁹⁾ ר"ה כ"ח סע"ב. ⁽⁴⁰⁾ שם כ"ז ב'.

⁽⁴¹⁾ במשנה עוד: "או שהיה ביתו סמוך לביהכ"נ": אבל אף מן הירוש' פ"ג, נ"ט ע"א: אמר רבה יוסי בן חנינא לא אמר אלא וכן מי שהיה עובר. הא אם עמד חזקה כיון — משמע שלא היה לפניו במשנה "או שהיה ביתו סמוך לביהכ"נ, שהרי כאן אינו "עובר", ונוסף במשנה מן הברייתא שבבבלי כ"ח ב', תוס' סוף פ"ג דפו' וכו' וכו'.

⁽⁴²⁾ הבבלי כ"ט א' משיב על דברי ר"ו ממשנה זו ומתקן: הכא בשליח ציבור עסיקין דדעתיה אכוליה עלמא, ומסיק: תנאי הוא וכו'. בה"ג ד"ו ל"ז סע"ד: א"ל ר"ו וכו' אלמא קסבר בענן דעת משמיע, וכן בה"פ כאן, סוף 19 וסרע"ג כ"י וולצברגר (שם ושם). אבל בה"ג ד"ו ל"ח סע"ב, ד"ב 152—151: ת"ר נחבון שומע וכו' והני מילי יחיד ליחיד אבל ש"צ וכו', ועי' ריב"ג, עמ' ל"ו—ל"ז, ר"ף ור"ש ומלחמות. ⁽⁴³⁾ ר"ה ל"ד סע"א, ה"פ שם, ה"ג ד"ו ל"ז סע"ד, ד"ב 150 וסרע"ג כ"י וולצ' שם.

⁽⁴⁴⁾ עי' רש"י ותוס', רמב"ן וריטב"א. ⁽⁴⁵⁾ כנו' ה"פ וה"ג ד"ב, ועי' ד"ס ורמב"ן שם. ⁽⁴⁶⁾ ה"ג ד"ב שם.

⁽⁴⁷⁾ השלמתי כל זה ע"פ ה"פ וה"פ שם (ועי' סרע"ג כ"י ז' מרכס שם), וכך היה בשאלתא זו לפני ר' יוחנן מאוכריא, שפירש "תשע תקיעות" — "מתשעה בני אדם כאחת לא יצא", עי' בפתיחה [135].

⁽⁴⁸⁾ ר"ה כ"ט א'. ⁽⁴⁹⁾ ה"פ ריש 20, ה"ג ד"ו ל"ח א', ד"ב סוף 150, בלשונו.

⁽⁵⁰⁾ קידושין ל"ג סע"ב, תוס' ר"ה ריש פ"ד.

⁽⁵¹⁾ בה"פ וה"ג שם סדורה כאן תחילה המשנה דף כ"ו א', כל השופרות וכו' (ובה"ג גם קצת מן הגמרא שם), ואחריה: שופר שנסדק וכו'. ונראה שנשמט ונתקצר בשאיל' כאן ע"י הסופר. ועי' ריש ס' קע"א.

⁽⁵²⁾ משנה כ"ו סע"א. ⁽⁵³⁾ בה"ג וה"פ שם עוד (במשנה): דק שבירי שופרות פסול.

⁽⁵⁴⁾ סיפא דברייתא ג' (או ב' עי' ד"ס) דף כ"ז ע"ב, אבל בה"פ וה"ג שם הובא הכל וכסדרן שבגמרא. אלא שסיפא זו שייכת לרישא של משנתנו, וסדר השאלתא מוצדק.

⁽⁵⁵⁾ כנו' כ"י מ'.

⁽⁵⁶⁾ הלכה זו ישנה גם בשאיל' ס' קע"א: וכל הקולות כשרין דתניא היה קולו עבה או דק כשר.

⁽⁵⁷⁾ ר"ה שם, והיא סדורה שם ראשונה, עי' הערה 54.

⁽⁵⁸⁾ כנו' כ"י מ', ה"פ וה"ג ד"ב שם. ועי' מ' הגאונים, 21 28, 103 8.

⁽⁵⁹⁾ השלמתי ע"פ הבבלי וה"ג וה"פ, ונשמט אצלנו ע"י הדומות, "צפהו זהב" — "צפהו זהב".